

NB: relevante wetsartikelen vindt u onderaan de tekst

DE TBS-MAATREGEL

De afkorting tbs staat voor ter beschikking stelling. Tbs is een strafrechtelijke maatregel voor mensen die een ernstig misdrijf hebben gepleegd.

Wanneer kan een tbs-maatregel opgelegd worden?

Zowel de tbs met dwangverpleging alsook de tbs met voorwaarden worden door de strafrechter opgelegd. Voordat de strafrechter een tbs-maatregel op kan leggen, dient aan een aantal voorwaarden te zijn voldaan:

1. ten tijde van het begaan van het strafbare feit bestond bij u een gebrekkige ontwikkeling of een ziekelijke stoornis van de geestvermogens,
2. het strafbare feit is een misdrijf waarop 4 jaar gevangenisstraf is gesteld,
3. de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen eist het opleggen van de tbs-maatregel.

Het advies van gedragsdeskundigen

Bij het beantwoorden van de vragen: 1) of er ten tijde van het misdrijf sprake was van een gebrekkige ontwikkeling of een ziekelijke stoornis van de geestvermogens en 2) of (door de stoornis) gevaar voor herhaling bestaat, moet de rechter zich laten adviseren door ten minste 2 gedragskundigen.

Het onderzoek kan worden opgedragen aan het Pieter Baan Centrum (klinisch onderzoek). In het Pieter Baan Centrum wordt u gedurende 7 weken onderzocht door een psychiater, een psycholoog, een maatschappelijk werker en de groepsleiding. Het onderzoek kan echter ook door een psychiater en een andere gedragskundige (meestal een psycholoog) worden verricht, terwijl u in het huis van bewaring verblijft (ambulant onderzoek).

U bent niet verplicht mee te werken aan het onderzoek. Maar ook als u weigert mee te werken kan u worden opgenomen in het Pieter Baan Centrum. De gedragskundigen maken dan, voor zover mogelijk, een rapport op over de reden van uw weigering. Weigering mee te werken betekent overigens niet dat de rechter geen tbs-maatregel op kan leggen.

Toerekenbaarheid: geheel of gedeeltelijk?

Uiteindelijk beslist de rechter, onder andere op basis van de gedragskundige rapportage, of het feit geheel of gedeeltelijk aan u is toe te rekenen en welke straf of maatregel opgelegd dient te worden.

De rechter kan beslissen dat het feit niet aan u kan worden toegerekend vanwege de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van uw geestvermogens. Dat wil zeggen dat de rechter op basis van de gedragskundige rapportage(-s), concludeert dat er tussen de stoornis van uw geestvermogens en het misdrijf een rechtstreeks verband heeft bestaan; met andere woorden u kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor het plegen van het feit. In dat geval zal de rechter u 'ontslaan van alle rechtsvervolging' en geen (gevangenis-) straf opleggen. De rechter kan wel bepalen dat u voor een jaar wordt opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis of dat u tbs krijgt opgelegd.

Het komt niet vaak voor dat het feit niet kan worden toegerekend. In de meeste gevallen is er volgens de gedragskundigen sprake van een gehele of gedeeltelijke toerekeningsvatbaarheid. Dat wil zeggen dat de stoornis van uw geestvermogens wel een rol heeft gespeeld bij het plegen van het misdrijf, maar dat de stoornis zeker geen allesbepalende rol had. Indien u geheel toerekenbaar wordt verklaard dan zal de rechter een straf opleggen. Kan het plegen van het misdrijf u echter slechts voor een deel toegerekend worden dan kan de rechter kiezen uit 3 mogelijkheden: 1) alleen een (gevangenis-) straf, alleen een tbs-maatregel, of een combinatie van een (gevangenis-) straf en een tbs-maatregel.

De beslissing die de rechter uiteindelijk neemt is afhankelijk van de mate van uw toerekenbaarheid en van het gevaar voor herhaling (recidive).

De tbs met en zonder dwangverpleging

De tbs-maatregel kent 2 varianten:

1. de tbs met bevel tot verpleging (tbs met dwangverpleging),
2. de tbs met voorwaarden.

Wanneer de rechter een tbs met bevel tot verpleging oplegt, wordt u overgebracht naar een gesloten tbs-kliniek. Aldaar wordt u behandeld door een team van psychologen, psychiaters en sociale werkers. De behandeling is erop gericht uw stoornis onder controle te brengen, zodat die geen gevaar meer vormt voor de maatschappij.

Wanneer de rechter een tbs met voorwaarden oplegt, wordt u niet in een gesloten tbs-kliniek opgenomen. U moet zich dan wel aan de door de rechter gestelde voorwaarden houden. De rechter kan bijvoorbeeld bevelen dat u zich laat behandelen in een regulier psychiatrisch ziekenhuis, of dat u naar huis mag onder voorwaarde dat u zich onder behandeling van een psychiater stelt of dat u de voorgeschreven medicijnen regelmatig inneemt. Houdt u zich niet aan de voorwaarden dan kan deze voorwaardelijke tbs op vordering van de officier van justitie worden omgezet in een tbs mét bevel tot verpleging en wordt u alsnog in een tbs-inrichting opgenomen.

Selectie

Elke tbs-kliniek heeft een eigen behandel-specialisme. U wordt in die inrichting geplaatst die uw specifieke stoornis het beste kan behandelen. Om te bepalen in welk instituut u het beste op uw plaats bent, wordt u eerst een aantal weken geobserveerd en onderzocht in het F.S. Meijers Instituut in Utrecht. Het Meijers Instituut brengt een advies uit. De minister van Justitie neemt uiteindelijk de beslissing in welke inrichting u wordt geplaatst.

In de tbs-kliniek

Bewegingsvrijheid

Afhankelijk van het behandelklimaat wordt uw bewegingsvrijheid binnen de tbs-inrichting bepaald. Zo kan het voor sommige ter beschikking gestelden binnen hun behandeling passen dat zij vrij door de inrichting kunnen lopen en daar in een ongedwongen situatie anderen tegenkomen. Maar afhankelijk van hun stoornis, kan de bewegingsvrijheid van andere ter beschikking gestelden juist tot hun eigen afdeling worden beperkt.

Huisregels

Alle tbs-inrichtingen hebben hun eigen huisregels, waarin onder andere praktische zaken zoals bezoektijden, zijn geregeld.

Een klacht indienen

Iedere ter beschikking gestelde heeft het recht zich te beklagen over bepaalde maatregelen en beperkingen.

De behandeling

Ter beschikking gestelden krijgen een behandeling die is afgestemd op hun stoornis en persoonlijkheid. De ter beschikking gestelde en het behandelteam maken samen afspraken, waarover de ter beschikking gestelde zijn mening mag geven.

Integreren in de maatschappij

Een behandeling duurt al gauw 5 jaar. Gedurende die tijd zijn de activiteiten in de inrichting erop gericht de ter beschikking gestelde te integreren in de maatschappij, door middel van therapie maar ook door het dagelijks onderhouden van contact met de begeleiders en de groepsgenoten.

Verlof

Ter beschikking gestelden worden niet van de ene dag op de andere weer in de maatschappij geplaatst. Dat gaat geleidelijk, door hen steeds uitgebreider verlof te verlenen.

De duur van de tbs-maatregel

De tbs-maatregel wordt aanvankelijk voor 2 jaar opgelegd. Daarna beoordeelt de rechter of de tbs-maatregel verlengd moet worden. Dat kan tweemaal met 1 jaar of telkens met 2 jaar gebeuren.

U kunt binnen 2 weken tegen de verlengingsbeslissing in beroep gaan bij de penitentiaire kamer van het gerechtshof Arnhem.

De tbs-maatregel kan eindigen indien:

- de officier van justitie geen verlenging vordert,
- de rechtbank de verlengingsvordering van de officier van justitie afwijst.

De rechter kan de verpleging bovendien *voorwaardelijk beëindigen*. U mag dan in de maatschappij terugkeren als u zich aan bepaalde voorwaarden houdt, bijvoorbeeld het voeren van therapeutische gesprekken of het geregeld innemen van medicijnen.

Relevante wetsartikelen:

De tbs-maatregel	artikel 37a Sr
Verpleging van overheidswege	artikel 37b Sr
Tbs met voorwaarden	artikel 38 Sr
Inhoud voorwaarden	artikel 38a Sr
Alsnog verpleging van overheidswege	artikel 38c Sr
Duur tbs	artikel 38d Sr
Verlenging tbs	artikel 38e Sr
Voorwaardelijke beëindiging verpleging van overheidswege	artikel 38g Sr
Beëindiging maatregelen tbs	artikel 38l Sr
Doelstelling tbs-maatregel	artikel 2 Beginselenwet Verpleging ter beschikking gestelden (BVT)
Verplegings-en behandelingsplan	artikel 16 BVT
Bewegingsvrijheid binnen de inrichting	artikel 31 BVT
Beklag bij beklagcommissie	artikel 56 BVT
Verlof buiten de inrichting	artikel 50 BVT
Proefverlof	artikel 51 BVT